

CONCEPTUL DE MENȚINERE A CAPITALULUI

LECT. UNIV. DRD. MARIANA FARCAȘ
LECT. UNIV. DR. BOGDAN VICTORIA
LECT. UNIV. DRD. CARMEN SCORȚE
Universitatea din Oradea
E-mail: marianafarcasise@yahoo.com

The profit determination must take account, especially, into maintaining the capital, regardless of its structure: physical or financial, although the decapitalization is about to occur in some circumstances characterized by inflation.

Unul dintre efectele nefaste ale inflației în condițiile folosirii unei contabilități în costuri istorice a fost și este acela al decapitalizării agenților economici ce-și desfășoară activitatea într-un mediu inflaționist. Amploarea procesului de erodare a capitalului este cu atât mai mare cu cât nivelul inflației este mai mare și prezența ei se menține în timp.

O primă recunoaștere oficială a necesității menținerii capitalului, și de aici o abordare diferită a noțiunii de profit, o regăsim în Capitolul V *Explicarea unor termeni utilizați și colaterali* din *Reglementările Contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate*. Conceptul de menținere a nivelului capitalului ia în considerare modul în care o întreprindere definește capitalul pe care dorește să îl mențină: fizic sau financiar.

Capitalul fizic și capitalul financiar

Conform *conceptului fizic al capitalului*, acesta reprezintă "capacitatea de producție a întreprinderii, exprimată, de exemplu, în unități de producție pe zi". *Conceptul financiar* al capitalului definește capitalul ca fiind "banii investiți sau puterea de cumpărare investită", fiind sinonim cu activele nete sau cu capitalul propriu al întreprinderii.

Alegerea de către o întreprindere a conceptului de capital cel mai potrivit trebuie să se bazeze pe necesitățile utilizatorilor situațiilor financiare. Astfel, dacă utilizatorii situațiilor financiare sunt interesați în primul rând de menținerea capitalului nominal investit sau a puterii de cumpărare a capitalului investit, se va opta pentru conceptul financiar al capitalului, iar dacă interesul este orientat spre capacitatea de producție a întreprinderii trebuie utilizat conceptul fizic al capitalului. Conceptul ales indică obiectivul urmărit în determinarea profitului deoarece menținerea nivelului capitalului, fie el fizic sau financiar, reprezintă punctul de referință de la care începe măsurarea profitului. "Profitul este valoarea care rămâne după ce cheltuielile (inclusiv ajustările pentru menținerea capitalului, acolo unde este cazul) au fost deduse din venituri. Dacă cheltuielile depășesc veniturile, valoarea reziduală este o pierdere netă." (OMF 94/2001)

Determinarea profitului după menținerea capitalului

Profitul se determină diferit în funcție de natura capitalului ce se dorește a fi menținut.

Astfel, dacă se dorește menținerea *capitalului financiar*, "profitul se obține numai dacă valoarea financiară (sau monetară) a activelor nete de la sfârșitul perioadei este mai mare decât valoarea financiară (sau monetară) a activelor nete la începutul perioadei, după excluderea oricăror distribuiri către proprietari și a oricăror contribuții din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate. Menținerea capitalului financiar poate fi evaluată atât în unități monetare

nominale, cât și în unități de putere de constantă de cumpărare." Acceptând posibilitatea evaluării capitalului financiar menținut în putere constantă de cumpărare OMF 94/2001 nu face altceva decât să protejeze capitalul financiar de eroziunea exercitată de deprecierea monetară asupra valorii acestuia, excluzând din profitul repartizabil câștigurile nereale create de inflație ca urmare a desincronizării dintre puterea de cumpărare din momentul realizării veniturilor și puterea de cumpărare în care sunt evaluate activele consumate pentru realizarea acestor venituri. Astfel doar acea parte a creșterii prețurilor activelor care depășește creșterea nivelului general al prețurilor este considerată profit. Restul creșterii reprezintă o ajustare pentru menținerea capitalului și ca atare reprezintă o parte a capitalului propriu. Când conceptul menținerii capitalului financiar este definit în termenii unităților de putere constantă de cumpărare profitul reprezintă creșterea puterii de cumpărare peste nivelul investit la începutul perioadei.

Conform conceptului de *menținere a capitalului fizic*, "profitul se obține doar atunci când capacitatea fizică productivă sau capacitatea de exploatare a întreprinderii, respectiv resursele necesare atingerii acestei capacități, la sfârșitul perioadei depășește capacitatea fizică productivă de la începutul perioadei, după ce s-a exclus orice distribuire către proprietari și orice contribuție din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate."

Conceptul de menținere a capitalului fizic necesită adoptarea costului curent ca bază de evaluare. Toate modificările de prețuri care afectează activele și datoriile întreprinderii sunt privite ca modificări în măsurarea capacității productive fizice a acesteia; astfel ele sunt tratate ca ajustări de menținere a nivelului capitalului, care fac parte din capitalul propriu, și nu ca profit.

Diferența principală între cele două concepte referitoare la menținerea capitalului este reprezentată deci de tratamentul efectului variației prețurilor activelor și datoriilor întreprinderii. În termeni generali o întreprindere și-a menținut capitalul dacă la sfârșitul perioadei are un capital egal cu cel de la începutul perioadei. Orice valoare în plus față de cea necesară pentru a menține capitalul la nivelul de la începutul perioadei este considerată profit.

Astfel OMF 94/2001 creează cadrul conceptual necesar unei corecte determinări contabile a profitului chiar și în condiții de creștere inflaționistă a prețurilor rămânând ca și fiscalitatea să se alinieze acestui cadru. "*Conceptele de menținere a capitalului furnizează legătura între conceptele de capital și cele de beneficiu* ." ¹ Această nouă definire a conceptului de capital și menținere a capitalului deschide calea aplicării tratamentelor contabile alternative în condițiile unei inflații accentuate. În urma aplicării tehnicilor specifice contabilității de inflație rezultă rezerve aferente ajustărilor necesare menținerii capitalului, rezerve ce trebuiesc menționate separat de rezervele constituite în urma procesului de repartizare pe seama profitului.

Calculul și evidențierea distinctă a rezervelor rezultate din ajustări devin necesare pentru procesul de luare a deciziilor de către utilizatorii documentelor de sinteză, ținând cont de faptul că rentabilitatea întreprinderii, în condiții de utilizare a costurilor istorice, este mai mare sau mult mai mare decât cea rezultată în urma respectivelor ajustări.

Alegerea conceptului agreat

Interesul utilizatorilor documentelor de sinteză este cel care contează și în alegerea conceptului de capital adoptat. Astfel, conceptul de capital financiar se impune atunci când utilizatorii urmăresc în principal menținerea capitalului nominal investit, a puterii de cumpărare a capitalului investit. Dacă interesul utilizatorilor este orientat spre menținerea capacității productive a întreprinderii, atunci va fi ales conceptul de capital fizic.

Indiferent pentru care din cele două concepte se va opta, important este ca determinarea profitului să aibă ca punct de referință, de plecare, menținerea capitalului întreprinderii.

¹ Feleagă, N., Ionașcu, I., *Contabilitate financiară*, Ed. Economică, București, 1993, pag. 54

Bibliografia:

1. Feleagă N., Ionașcu I., - „Contabilitate financiară”, Ed.Economică, București, 1993,
2. Feleagă, N., Ionașcu I., - „Tratat de contabilitate financiară”, Ed. Economică, București, 1999.
3. Oprea C. Ristea M., - “Bazele contabilității”, Ed Național, București, 2000.
4. Pop A., - “Contabilitatea financiară românească”, Ed Intelcredo, Deva, 2000.
5. Ristea M.,Dima Mirela, - “Contabilitatea societăților comerciale” Ed. Universitară, București, 2002
6. *** O.M.F. 94/2001 pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate, M.O. 85/20.02.2001.